

Zoek de verschillen

Hoe mannen en vrouwen zichzelf proberen terug te vinden

(1) Onlangs klaagde Sunny Bergman in haar documentaire *Beperkt Houdbaar* de cosmetica- en mode-industrie aan, die vrouwen gevangen houdt in onrealistische schoonheidsidealen. Door alle reclames en glossy bladen maken vrouwen zich steeds meer zorgen over hun uiterlijk en zijn ze geneigd naar plastische chirurgie te grijpen. Ongeveer tegelijkertijd verscheen het boek *Mannelijkheid* van Harvey Mansfield, waarin hij onomwonden stelt dat vrouwen weer gewoon het huishouden moeten doen; een uitspraak die hem twintig jaar geleden minimaal een verbale lynchpartij zou hebben opgeleverd. Zo zijn er meer voorbeelden te noemen, want wie het even heeft gemist: emancipatie is weer helemaal in. Dit oploaiende emancipatiedebat mist echter richting.

(2) Vrouwen en mannen zijn tastend op zoek naar hun identiteit in een

wereld waarin rollenpatronen weliswaar verschuiven maar gevoelsmatig toch een basis hebben. Want daar zijn commentatoren het wél over eens: mannen en vrouwen zijn van nature ongelijk. Omdat dit idee vrouwen eeuwenlang de toegang tot onderwijs en maatschappelijke posities heeft ontzegd, benadrukten feministes vroeger de fundamentele gelijkheid van mannen en vrouwen. Verschillen werden in de jaren zeventig van de vorige eeuw op politiek correcte wijze toegeschreven aan opvoeding en cultuur, niet aan natuur. Het is echter moeilijk om de vinger te leggen op het verschil. Iedereen kent wel mannen met typisch vrouwelijke trekjes of andersom. Hierdoor gaan we twijfelen: “Maar Jan is zo gevoelig en zorgzaam; je kunt niet zeggen dat vrouwen zorgzamer zijn dan mannen.” Toch, als we goed kijken, zijn gedragspatronen als

geheel meestal typisch vrouwelijk of mannelijk. De laatste jaren is er dan ook steeds meer onderzoek naar natuurlijke verschillen tussen mannen en vrouwen. De resultaten van dat onderzoek kunnen richting geven aan het huidige emancipatiedebat en bieden houvast in de onderkenning van dat verschil.

(3) Bij jongetjes bijvoorbeeld komt acht weken na de bevruchting door het mannelijke gen een grote productie van testosteron in de baarmoeder op gang. Zonder dit hormoon groeit de foetus uit tot een meisje. In de vroege jeugd zijn de verschillen al opvallend. Peuters spelen vanaf ongeveer anderhalf jaar liever met een kind van hun eigen sekse. En inderdaad, jongens houden meer van ruwe spelletjes, meisjes zijn een stuk rustiger en socialer. Daardoor is op het schoolplein het aardigste meisje het populairst, terwijl bij jongetjes de sterkste de baas is.

(4) Een ander voorbeeld van onderzoek naar verschillen in natuurlijk gedrag is te vinden in de sfeer van de opvoeding. Ouders die hun kind neutraal willen opvoeden, merken vaak dat een geforceerde keuze van speelgoed niet werkt. Een ouder die haar dochter een auto gaf om mee te spelen, zag tot haar verbazing dat het meisje de auto in een kleedje wikkelde en toesprak met de sussende woorden: "Rustig maar autootje, alles komt goed."

(5) Die natuurlijke verschillen komen uiteraard niet uit de lucht vallen. Ze hebben zich in miljoenen jaren ontwikkeld. De partnerkeuze verloopt bij mannen op basis van andere criteria dan bij vrouwen. Bij de mensapen is het sterkste mannetje de baas; hij zorgt voor de bevruchting van vrouwtjes. Bij vrouwen werkt de natuurlijke selectie volledig anders. Zwangerschap, opvoeding en

verzorging van een baby vergen een enorme investering, waardoor vrouwen kieskeuriger zijn qua partnerkeuze. Mannen laten zich in hun keuze voor een partner meer leiden door het uiterlijk dan vrouwen. In alle culturen is voor vrouwen de maatschappelijke status van een man belangrijker dan zijn uiterlijk, ongeacht de maatschappelijke status van de vrouw zélf. Dit wil niet zeggen dat de schoonheid van de man onbelangrijk is. Gespierdheid en symmetrie zijn uiterlijke tekenen van gezondheid. In hun maandelijkse vruchtbare periode vallen vrouwen meer op mooie, stoere mannen dan normaal.

(6) Vrouwen zijn beter toegerust voor zorgtaken. Niet alleen vanwege hun melkproductie, maar ook omdat ze van nature de signalen van baby's eerder oppikken. Veel vrouwen zijn door de invloed van het hormoon oxytocine, dat verantwoordelijk is voor binding, de eerste tijd bijna verliefd op hun baby. Baby's blijken ook geurstoffen af te scheiden die hierop van invloed zijn. De mannen blijven zeker niet aan de zijlijn staan. Het is bekend dat veel mannen kenmerken van vrouwen overnemen tijdens de zwangerschap, ze worden bijvoorbeeld vaak dikker. Daarnaast ligt het evolutionair voor de hand dat mannen die de vrouwelijke rol kunnen overnemen, meer kinderen voortbrengen. Bij ziekte of uitval van een vrouw kan de man dan immers toch het kind verzorgen.

(7) Er is nog een belangrijk verschil. Tegenover de fysieke kracht van de man staat de sociale kracht van de vrouw. Die grotere fysieke kracht van mannen zorgt ervoor dat vrouwen kwetsbaar zijn. Een goede band met andere vrouwen is daarom voor hen belangrijk in het samenspannen tegen mogelijk agressieve of opdringerige mannen. Daarnaast is het van belang de man tevreden te stemmen en

aardig te zijn. Vrouwen zijn dus goed in aardig zijn en ze kunnen emoties beter inschatten. Dat vrouwen aardiger gevonden willen worden, ook door mannen, wil niet direct zeggen dat ze ook aardiger zijn. Een vrouw is namelijk bezig te krijgen wat ze wil zonder de relatie aan te tasten. De keerzijde van deze 'aardigheid' is dat vrouwen manipulatiever zijn. Bij een man speelt dit minder: veel mannen vinden het juist leuk om openlijk de confrontatie op te zoeken.

(8) Zijn er tussen mannen en vrouwen dan alleen verschillen? Nee, natuurlijk niet. Mannen en vrouwen zijn alleerst mens. We moeten allemaal eten, werken en slapen en ervaren allemaal emoties als boosheid, angst, blijdschap en droefheid. We worden geboren en sterven. Het algemeen menselijke is nog altijd veel belangrijker dan het sekseverschil; mannen komen niet van Mars en vrouwen niet van Venus. Beiden zijn mens, maar wel met biologische, evolutionair bepaalde verschillen.

(9) Het onderkennen van de genoemde natuurlijke verschillen leidt tot het inzicht dat vrouwen momenteel eerder nadeel dan voordeel ondervinden van de feministische nadruk op gelijkheid van voorheen. Vrouwen moeten daardoor immers veel moeite doen om aan de mannelijke standaard te voldoen. Het is het bekende probleem van de supervrouw; de combinatie van carrière en zorg is zwaar. Vrouwen hebben er dus belang bij te benadrukken dat ze andere kwaliteiten hebben dan mannen. Ook die hebben overigens wat te winnen bij een emancipatie van het verschil. Op scholen blijkt dat jongetjes achterblijven bij meisjes. Niet alleen kunnen meisjes zich beter op boeken concentreren, op veel scholen is het onderwijzend personeel vrouwelijk en is het ertoe geneigd om groepsopdrachten te

geven. Dit is een minder goede leer-situatie voor jongens, die zich graag alléén op taken concentreren.

(10) Het lijkt dus tijd voor een nieuw sociaal contract. De kinderopvang is bijvoorbeeld nog altijd een heikel punt. In Nederland heerst de moraal dat ouders die hun kind naar de crèche brengen, slechte ouders zijn. In de ons omringende landen is dit vaak beter geregeld. In zo'n nieuw sociaal contract zijn vrouwen en mannen dus ongelijk, maar wel gelijkwaardig.

Hoewel ...? Typisch vrouwelijke eigenschappen zoals het sociale en talige worden in de huidige informatiemaatschappij steeds meer gewaardeerd en de mannelijke zijn steeds minder van levensbelang. Door goed beveiligde huizen en de politie hebben vrouwen minder bescherming nodig. De jacht is door supermarkten gereduceerd tot de bonuskaart en het ruimtelijk inzicht van mannen is dankzij de TomTom overbodig. Technologische vooruitgang zou wel eens kunnen leiden tot een feminisering van de maatschappij; vrouwelijke eigenschappen worden steeds hoger aangeslagen. Waar blijft dan de mannelijke identiteit?

(11) Gelukkig is er hoop voor beide seksen. We leven in een wereld waarin de geestelijke vermogens steeds belangrijker worden. Mannen hebben de neiging om inductief te denken; ze overzien losse feiten om vervolgens met een oplossing te komen. In een documentaire waarin meisjes en jongens vrij mochten kleien, maakten de meisjes mooie figuurtjes, terwijl de jongetjes het materiaal onderzochten: kneden, gooien en voelen. Samen met de typisch mannelijke competitiedrang zou dit wel eens tot gevolg kunnen hebben dat mannen in de toekomst nog steeds het leeuwendeel van de uitvindingen voor hun rekening zullen nemen. Vrouwen zijn geneigd

deductief te denken; ze zien overeenkomsten en leggen verbanden. In een globaliserende, steeds complexere wereld waarin culturen zich vermengen, is dit een belangrijke

eigenschap. Beide vormen van kennis zijn noodzakelijk en man en vrouw vormen hierin een perfect paar. Een romantische gedachte.

naar: Hans Kennepohl, Zoek de verschillen - Hoe mannen en vrouwen zichzelf proberen terug te vinden

uit: Human, februari 2008

De teksten die voor dit examen gebruikt zijn, zijn bewerkt om ze geschikt te maken voor het examen. Dit is gebeurd met respect voor de opvattingen van de auteur(s). Wie kennis wil nemen van de oorspronkelijke tekst(en), raadplege de vermelde bronnen.

Het College voor Examens is verantwoordelijk voor vorm en inhoud van dit examen.

Tekst 2 Zoek de verschillen

- 19p **21** Maak een goedlopende samenvatting in correct Nederlands van maximaal **200** woorden van de tekst 'Zoek de verschillen'. Uit je samenvatting moet voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet gelezen heeft, duidelijk worden:
- wat er geconstateerd wordt met betrekking tot het huidige emancipatiedebat;
 - wat het voornaamste verschil is in uitgangspunt tussen het emancipatiedebat van vroeger en dat van nu;
 - wat dit verschil in uitgangspunt betekend heeft voor het wetenschappelijk onderzoek en wat de resultaten daarvan kunnen betekenen voor het huidige emancipatiedebat;
 - wat tegenwoordig als de belangrijkste natuurlijke verschillen tussen mannen en vrouwen wordt gezien;
 - welke gevolgen voor de huidige positie van vrouwen en mannen door de onderkenning van de verschillen man-vrouw zichtbaar zijn geworden;
 - wat de inzet moet zijn van het nieuwe emancipatiedebat;
 - op welke manier mannen en vrouwen in de toekomst kunnen samenwerken.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.